



**ВТОРО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „НИКОЛА ЙОНКОВ ВАПЦАРОВ”**

гр.Варна, ж.к. „Възраждане”; 052/506272 – канцелария; e-mail: info-403543@edu.mon.bg

**УТВЪРДИЛ:** .....

**АДРИАНА ПЕТРОВА**

*Директор на Второ ОУ “Никола Й.Вапцаров”*

*гр.Варна*

**ПРОГРАМА**  
**ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА**  
**ПРИБЩАВАНЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИ**  
**ГРУПИ**

## **СЪДЪРЖАНИЕ:**

1. Въведение
2. Визия, ценности и ръководни принципи
3. Цели на програмата
4. Дейности за постигане на целите на програмата
5. Очаквани резултати
6. Период на действие на програмата

## **ВЪВЕДЕНИЕ**

*„Всички хора се раждат свободни и равни по достойнство и права. Те са надарени с разум и съвест и следва да се отнасят помежду си в дух на братство.“*

*(Из: „Всеобща декларация за правата на човека“ на ООН)*

Във Второ ОУ „Никола Йонков Вапцаров“, гр. Варна вярваме, че учениците от уязвими групи имат право на зачитане, уважение и подкрепа. Отношението ни към тях е основано на признаване на тяхната равнопоставеност – на техните равни възможности и права. За нас те са важна и пълноценна част от обществото и затова работим за тяхната социална интеграция и социално включване. Ние възприемаме уязвимите групи ученици като ученици със способности и потенциал, а не като хора, притежаващи единствено проблеми и ограничения. Вярваме, че с общи усилия ние - учителите, учениците и родителите, можем да създадем за нашите ученици среда, в която те да получат качествено образование, възможност за пълноценно личностно развитие и бъдеща реализация в обществото.

### **1. Основни понятия**

#### **1.1. Равни права**

Съгласно Всеобщата декларация за правата на човека, приета на общо събрание на ООН през 1948 г. и оттогава досега превърнала се в най-превеждания и споделян в цял свят документ, всеки човек има право на равни права и свободи, без никакви различия, основани на раса, цвят на кожата, пол, език, религия, политически или други възгледи, национален или социален произход, материално, обществено или друго положение.

#### **1.2. Уязвими групи**

Уязвими са онези лица и групи от хора, които търпят ограничения по отношение на участието им в социалния живот и ползването на социални права, наравно с останалите. Уязвими групи са етническите малцинства, мигрантите, хората с увреждания, хората, живеещи в крайна бедност, страдащите от зависимости, децата, лишени от родителска грижа и др. Изброените групи не са взаимно изключващи се и често дадено лице може да принадлежи към повече от една група, което прави неговата уязвимост още по-силна. Поради различни фактори – психологически, икономически, здравословни и др., тези хора не успяват да се възползват от възможностите, които обществото предлага и попадат в риск от социално изключване.

Работата с уязвими групи в системата на образованието, в т.ч. ученици и родители, следва да бъде насочена към тяхната интеграция.

### **1.3. Образователна интеграция**

Образователната интеграция е институционален процес, при който ученици – всеки със своите етнокултурни, психологически, материални, физиологични и други специфики и различия, си взаимодействат в единна образователна среда, като в процеса на обучение и възпитание формират споделени граждански ценности, запазвайки своята идентичност и получавайки равни възможности за социална реализация.

Образователната интеграция изисква защита правата на децата, недопускане надискриминация и осигуряване на адекватни предпоставки за социална реализация. Тя не допуска сегрегация на учениците от уязвимите групи, както и асимилация против тяхната воля и против волята на техните родители. Насърчава и подпомага межкултурния обмен и съхраняването и развитието на различните културни идентичности. В хода на този процес се прилагат и използват разнообразни методи и форми за работа с ученици и родители, съобразявайки се с тяхната индивидуалност и специфики.

Образователната интеграция е една от видовете политики за социално включване, които се реализират в рамките на Европейския съюз. Практическата реализация на този тип интеграция в българските училища се осъществява в следните направления:

- осигуряване на равен достъп до качествено образование за всички ученици;
- създаване на предпоставки за успешна социализация на децата и учениците от уязвимите групи;
- утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от процесна модернизация на българската образователна система;

- поощряване на взаимното уважение, разбирателството и сътрудничеството между всички ученици, независимо от етническата им принадлежност, пол, физическо, материално състояние, др.

## **ВИЗИЯ, ЦЕННОСТИ И РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА**

### **1. Визия**

Успешно интегриране на учениците от уязвими групи, което да спомогне за изграждането им като пълноценни граждани с успешна професионална, социална и творческа реализация.

### **2. Ценности и принципи, на които се основава Програмата**

- Ценностите и ръководните принципи на демократичното общество и по-специално принципът за равенство и недискриминация са в основата на настоящата програма;
- Принципът за осигуряване на равен достъп до качествено образование;
- Ангажиране на цялата училищна общност в работата с уязвими групи и осъществяването на образователната интеграция;
- Утвърждаване в училище на атмосфера за межкултурно опознаване, сътрудничество и сближаване;
- Подобряване на социално-психологическия климат в извънучилищната среда по отношение на образованието, като катализатор за активизиране на процеса на интеграция;

### **3. Ръководни принципи при реализация на Програмата**

- **Законосъобразност** – съответствие на целите и предлаганите дейности със законите и подзаконовите нормативни актове;
- **Кохерентност** – осигуряване на координираност и взаимна обвързаност на предлаганите дейности при сътрудничество на всички заинтересовани страни;
- **Партньорство** – активно и координирано участие на всички заинтересовани страни както в училището (учители, тренъори, родители, ученици), така и извън него (външни институции – общински, държавни, НПО) в реализацията на политика за образователната интеграция на учениците от уязвими групи;
- **Своевременност** – осигуряване на навременни и адекватни мерки за предотвратяване на възможни рискове за осъществяване на образователната интеграция на ученици от уязвими групи;

- **Прозрачност** и популяризиране на дейностите и резултатите – значимостта на проблема предполага висока степен на информираност на обществото;
- **Устойчивост на резултатите** – осигуряване на трайно и дългосрочно въздействие на постигнатите резултати;
- **Отчетност, мониторинг и контрол** на реализацията на целия процес на образователна интеграция, включваща в себе си анализ и оценка на постигнатите резултати;

## **ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА**

- 1.** Създаване на условия за пълноценна социализация на учениците от уязвими групи.
- 2.** Гарантиране на равни права, в т.ч. равен достъп до качествено образование за учениците от уязвими групи.
- 3.** Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства.
- 4.** Превръщане на различията (културни, религиозни, психологически, физиологически, др.) в източник и фактор за взаимно опознаване и духовно развитие на подрастващите.
- 5.** Създаване на атмосфера на взаимно уважение, толерантност и разбирателство и формиране на благоприятен социално-психологически климат в училище, който създава условия за пълноценно личностно развитие и социална включеност на всички ученици.

## **ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА**

В изпълнение на целите на настоящата програма, ще бъдат реализирани следните дейности:

### **1. Дейности, насочени пряко към учениците**

- Организиране на спортни, културни и развлекателни събития за учениците, насочени към развитие на чувството им за толерантност, екипен дух, взаимопомощ.
- Подкрепа на разнообразни съвместни изяви на деца от различни етнически общности за съхраняване и развиване на общите и специфичните традиции за града/региона.

- Подпомагане на социално слабите ученици с учебници, учебни помагала и пособия, др.
- Изграждане и функциониране на информационна система/регистър за проследяване на децата в риск.
- Допълнителна работа с ученици от уязвими групи, застрашени от отпадане и/или преждевременно напускане на училище.
- Подкрепа на учениците от уязвимите общности за продължаване на образованието им и след задължителната училищна възраст.
- Специализирана работа за мотивиране на учениците от уязвимите групи в прогимназиалния етап за продължаване на образование в следващ етап.
- Организиране на целево проучване на интереси и предпочитания на децата от уязвими групи и ранно професионално ориентиране, съвместно с Бюрото по труда.

## **2. Работа с родителите**

- Провеждане на информационни кампании сред родители за разясняване на взаимните ползи от интегрираното обучение на учениците от уязвими групи.
- Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо индивидите от уязвими групи.
- Специализирана работа с родителите на деца от етническите малцинства за постигане на по-голяма заинтересованост към образователно-възпитателния процес.
- Ангажиране на родители на ученици от уязвими групи в училищните съвети или Обществен съвет.

## **3. Дейности, насочени към педагогическите специалисти**

- Осигуряване на допълнителна квалификация на педагогическите специалисти за работа с уязвими групи – напр. работа в мултикултурна образователна среда.
- Стимулиране на педагогическите специалисти, прилагащи иновативни подходи за работа с уязвими групи.
- 

## **ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**

- 1.** Намален дял на преждевременно напусналите образователната система.
- 2.** Повишаване посещаемостта на учебните занятия от учениците.

- 3.** Повишен дял на учениците от уязвими групи, завършили основно образование.
- 4.** Повишен дял на учениците от уязвими групи, завършили основно образование.
- 5.** Повишаване на нивото на познанията и обществената информираност за човешките права сред учениците.
- 6.** Подобро разбиране и повишена толерантност към различията сред учениците и техните родители.
- 7.** Повишена квалификация и мотивация на педагогическите специалисти за работа с деца от уязвими групи.
- 8.** Участие на всички заинтересовани страни – учители, треньори, родители и ученици, в процеса на образователна интеграция на учениците от уязвими групи.
- 9.** Повишаване ефективността от работата с родителската общност и постигане на позитивна промяна в нагласите за необходимостта от получаване на качествено образование сред родителите на деца от етническите малцинства.
- 10.** Повишаване качеството на образование на учениците от уязвими групи и създаване на по-добри условия за тяхната бъдеща реализация.

### **ПЕРИОД НА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА**

Срокът за изпълнение на програмата се определя за периода на учебната 2025/2026 година, като при необходимост, следва да се актуализира ежегодно.